

HARKU VALLAVALITSUS

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@sm.ee

kuupäev digiallkirjas nr 13-6/4666

Lugupeetud Sotsiaalministeerium

Harku Vallavalitsus on tutvunud Sotsiaalministeeriumi analüüsiga „Kodus keskkonnas toimunud kukkumisuhtumid: praegune korraldus ja võimalikud lahendused“ ning Häirekeskuse kirjaga, milles teavitatakse alates 1. septembrist 2026 muutunud töökorraldusest ja palutakse kohalikel omavalitsustel edastada kontaktid, kellele Häirekeskus saab edastada infot kodus kukkunud isikute kohta.

Harku vald peab vajalikuks eristada kahte sisuliselt erinevat ülesannet:

1. Häirekeskuselt info vastuvõtmine inimese võimaliku sotsiaalse abivajaduse kohta ning sellele järgnev abivajaduse hindamine ja sotsiaalhoolekandeline abi korraldamine;
2. operatiivne reageerimine Häirekeskuse väljakutsele eesmärgiga sõita viivitamata inimese koju ja osutada kohapeal füüsilist abi, sealhulgas aidata kukkunud inimene püsti.

Harku vald on valmis täitma esimest ülesannet oma seadusest tuleneva pädevuse piires. Info jõudmine kohaliku omavalitsuseni on vajalik, eriti korduvate kukkumisuhtumite korral, kuna see võimaldab hinnata inimese üldist abivajadust ning vajadusel korraldada koduteenust, abivahendeid, eluruumi kohandamist või muid sobivaid sotsiaalteenuseid ja ennetavaid meetmeid.

Samas ei tähenda Häirekeskusele kontaktandmete edastamine ega valmisolek võtta vastu teavet abivajava inimese kohta seda, et Harku vald võtab enda kanda ööpäevaringse operatiivse reageerimise kohustuse.

Häirekeskuse kirja kohaselt on alates 1. septembrist 2026 muudetud senist töökorraldust selliselt, et politseid enam kodus kukkunud inimeste püsti aitamise väljakutsetele ei saadeta. Kui tervisealast kaebust ei ole, lähedaste või naabrite abi pole võimalik ning inimese abivajadus seisneb üksnes püsti aitamises, edastab Häirekeskus teate kohalikule omavalitsusele.

Sellise töökorralduse puhul tekib Harku vallal küsimus, millisel õiguslikul ja rahalisel alusel eeldatakse kohalikult omavalitsuselt operatiivset reageerimist nimetatud teadetele.

Harku valla hinnangul ei saa kohaliku omavalitsuse üldisest sotsiaalhoolekandelisest vastutusest tuletada kohustust tagada ööpäevaringne operatiivne valmisolek Häirekeskuse väljakutsetele

reageerimiseks. Sotsiaalhoolekandeline abi korraldamine ning Häirekeskuse kaudu edastatud sündmusele viivitamata reageerimine on oma olemuselt erinevad ülesanded.

Kui inimesel on pikaajalisem või korduv sotsiaalne abivajadus, on kohaliku omavalitsuse ülesanne seda hinnata ja korraldada sobiv abi. See ei tähenda aga automaatselt, et omavalitsusel peab olema ööpäev läbi töötav väljasõidumeeskond, kes on valmis Häirekeskuse teate saamisel viivitamata sündmuskohale sõitma.

Sellise võimekuse loomine eeldab muu hulgas ööpäevaringset valvekorraldust, täiendavat personali, transporti, töövahendeid, töötajate väljaõpet, tööohutuse tagamist ning selget vastutuse ja pädevuse regulatsiooni. Samuti tuleb arvestada, et inimese füüsiline püsti aitamine võib sõltuvalt inimese seisundist, kehakaalust ja kukkumise asjaoludest eeldada mitut töötajat ning spetsiaalseid abivahendeid.

Häirekeskuse kirjas on ühtlasi märgitud, et Häirekeskusel ei ole alati võimalik inimesele operatiivselt abi saata, kui tegemist ei ole kiirabi, pääste või politsei abivajadusega. Harku valla hinnangul ei saa sellest asjaolust aga tuleneda, et senise operatiivse reageerimise süsteemi muutmise tulemusena tekkinud lünk tuleb automaatselt täita kohaliku omavalitsuse olemasoleva personali ja eelarve arvelt.

Oluline on siinkohal ka asjaolu, et kõnealune töökorralduse muudatus ei tulene kohaliku omavalitsuse otsusest. Riik on otsustanud muuta senist reageerimismudelit ning politsei ei reageeri alates 1. septembrist 2026 enam nimetatud juhtumitele. Kui selle muudatuse tulemusena eeldatakse, et seni riigi operatiivteenistuste poolt täidetud funktsiooni hakkab täitma kohalik omavalitsus või tema korraldatud teenuseosutaja, on sisuliselt tegemist uue ülesande ja täiendava kuluga kohalikule omavalitsusele.

Ka Sotsiaalministeeriumi enda analüüsis on välja toodud, et ööpäevaringse reageerimisvõimekuse loomine kohaliku omavalitsuse tasandil eeldab eraldi õiguslikku alust, töökorraldust, inimressurssi ja rahastust. Analüüsis käsitletud mudeli puhul on ühe ööpäevaringse reageerimisvõimekuse hinnanguline aastakulu ligikaudu 478 500 eurot, millele lisanduvad sõidukulud. Üleriigilise lahenduse hinnanguline maksumus ulatuks analüüsi kohaselt ligikaudu 37,3 miljoni euroni aastas.

Need arvutused kinnitavad, et tegemist ei ole kohaliku omavalitsuse olemasoleva sotsiaaltöö raames ilma täiendavate ressurssideta täidetava ülesandega.

Samuti tuleb arvestada põhiseaduse §-st 154 tuleneva põhimõttega, mille kohaselt võib kohalikule omavalitsusele panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega ning seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riiklike kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

Seetõttu ei pea Harku vald võimalikuks olukorda, kus riigi tasandil tehtud töökorraldusliku otsuse tulemusel suunatakse Häirekeskuse kaudu kohalikele omavalitsustele operatiivset reageerimist eeldavad juhtumid, kuid nende lahendamiseks vajalikku täiendavat rahastust kohalikele omavalitsustele ei eraldata.

Harku vald on valmis võtma Häirekeskuselt vastu teavet kodus kukkunud isikute kohta ning hindama saadud info põhjal inimese sotsiaalset abivajadust ja korraldama oma pädevuse piires vajalikku edasist abi. Eelkõige näeme kohaliku omavalitsuse rolli korduvate kukkumiste põhjuste väljaselgitamises ja ennetamises ning inimese pikaajalisema toimetuleku parandamises.

Samas ei saa Harku vald olemasoleva personali ja sotsiaalvaldkonna eelarve piires tagada ööpäevaringset operatiivset väljasõiduvalmidust ega võtta endale kohustust reageerida

Häirekeskuse teadetele viisil, mis eeldab inimese juurde kohapeale sõitmist ja tema füüsilist püsti aitamist.

Palume Sotsiaalministeeriumil seetõttu selgitada:

1. millisele õiguslikule alusele tuginedes eeldatakse kohaliku omavalitsuse operatiivset reageerimist Häirekeskuse edastatud kukkumisuhtumitele;
2. milline on kohaliku omavalitsuse eeldatav reageerimisaeg ning kas KOVilt eeldatakse teenuse kättesaadavust ööpäevaringselt, sealhulgas öösi, nädalavahetustel ja riigipühadel;
3. millised nõuded nähakse ette reageerivate töötajate arvule, väljaõppele, töövahenditele ja tööohutusele;
4. kellel lasub vastutus juhul, kui esialgu sotsiaalse abivajadusena hinnatud juhtumi puhul selgub kohapeal, et inimesel on tegelikult terviseprobleem või vigastus;
5. kuidas toimub vastutuse jaotus Häirekeskuse, kiirabi, Päästeameti, kohaliku omavalitsuse ja võimaliku teenuseosutaja vahel;
6. milline riiklik rahastusmehhanism kavandatakse kohalikele omavalitsustele ööpäevaringse reageerimisvõimekuse loomiseks ja ülalpidamiseks.

Peame vajalikuks, et nimetatud küsimused lahendatakse riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös enne, kui kohalikelt omavalitsustelt eeldatakse operatiivse reageerimisfunktsiooni tegelikku täitmist.

Harku vald toetab lahendust, mille kohaselt jõuab Häirekeskusele teatavaks saanud korduv või muu võimalikule sotsiaalsele abivajadusele viitav info kohaliku omavalitsuseni. See võimaldab vallal täita oma sotsiaaltoetuskandlast rolli ja rakendada meetmeid järgmiste kukkumiste ennetamiseks. Info edastamise süsteemi loomist ei saa aga käsitada kohaliku omavalitsuse nõusolekuna võtta ilma õigusliku regulatsiooni ja täiendava riikliku rahastuseta üle ööpäevaringne operatiivne reageerimisülesanne.

Palume Sotsiaalministeeriumi seisukohta ja selgitusi eeltoodud küsimustes.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadi Soop
abivallavanem